

Українська кобза грека Збандута

25.12.2011 07:34

На початку ХХ ст. у зв'язку з удосконаленням російських балалайки та домри про українську кобзу майже забули. Юлій Збандут дав їй друге життя
Фото: фото надане Ніною ЗБАНДУТ

Радянського Союзу.

Працював і в Краснодарському краї, і в Харкові, гастролював, та найбільш продуктивну частину життя – близько 37 років – провів у Черкасах.

Викладав у музичній школі № 1, організував для Раїси Кириченко колектив "Росава", був музичним редактором філармонії.

Та в Україні його більше знають як "українського Страдіварі". І хоч він у своєму житті зробив і реанімував сотні інструментів, інструментом його життя була кобза.

– У чоловіка виходило все, за що б він не брався, – говорить про Юлія Збандута дружина Ніна Григорівна.

І дійсно, перше його відкриття полягало в тому, що в руках справжнього майстра може грати все. Він довів це, ще служачи в армії – змайстрував балалайку зі старої піраміди для зброї і віртуозно на ній зіграв на творчому конкурсі. З часом створенням музичних інструментів захопився настільки, що звільнився з роботи.

Інструменти у Юлія Збандута замовляли і викладачі столичної консерваторії, і місцеві музиканти. Та майстер не зупинявся на досягнутому.

Його майстерня поповнювалася саморобними верстатами. Збирав їх сам, з деталей, виточених за його кресленнями на машинобудівному заводі. Тільки він знав, що потрібно для народження чистого і якісного звуку. Нині, на жаль, ця майстерня – лише сімейний музей.

Дружина Юлія Федоровича розповідає, що спочатку його майстернею була однокімнатна квартира в хрущівці. І лише через багато років він облаштувався в окремій кімнаті придбаного роудиною маленького будинка, а пізніше — в прибудові, переобладнаній з гаража.

Друге відкриття він зробив у результаті наполегливої праці в музеях, архівах, де збирав по крихтах усе про автохтонний інструмент українців – історичну кобзу, яка, як стверджував тлумачний словник, є давно відмерлим народним інструментом. Історія її налічувала не одне тисячоліття, її прообраз – кімвал – згадувався ще в Старому Заповіті як інструмент, на якому грали янголи. Наш же козак Мамай зображався на стародавніх малюнках саме з цим інструментом. Звучання його сучасного відповідника багато в чому не задовольняло музикантів. На прохання професора кафедри народних інструментів Національної музичної академії Миколи Білоконєва Юлій Збандут взявся за вдосконалення кобзи. Йому вдалося розгадати секрети стародавніх майстрів, і та зазвучала по-новому.

Першу його кобзу з захватом сприйняли в столиці. Її технічні параметри, тембр і звучання були на порядок кращими за домру. На ній можна було грати все те, що й на скрипці.

Це була своєрідна революція — адже кобза Збандута навіть зовні мала чітко виражені національні ознаки — підставку для струн у вигляді козацьких вусів і чуба, схожого на оселедець. Звісно, і вуса, і чуб, і навіть тонка ручна інкрустація відігравали не лише декоративну роль — вони брали участь у творенні мелодії.

У збандувівській кобзи з'явилися як прихильники, так і противники. Однак всі визнавали, що звучала вона ідеально.

Та Юлій Збандут продовжував її вдосконалювати. І вже за кілька років у Національній музичній академії імені Петра Чайковського відбулася презентація, на яку він привіз ціле сімейство кобз — приму, альт, тенор, бас, кобзу-лютню.

Старший викладач академії Владислава Білоус, що грала на тій презентації, отримала від Юлія Федоровича інструмент в подарунок. Згодом, коли завдяки Збандуту в Академії було відкрито цілий клас гри на кобзі, Владислава придбала ще три інструменти — для студентів.

Та Юлій Федорович визнав свою роботу завершеною аж через 6 років. Поки кобза у руках музиканток — квінтету кобз "Коло" — підкорювала Європу на музичних конкурсах, майстер опановував секрети звучання, варив вдома на плиті унікальні лаки, лякаючи домашніх гучними вибухами, втрачав зір, виточуючи крихітні деталі для свого дітища.

— Батько довів, — розповідає Андрій Збандут, — що порода дерева не має значення. Він знав, з якої частини дерева треба взяти шматок, як його висушити, обробити. Матеріал для своїх інструментів він готував до десяти років. І досі в домі збереглися його заготовки.

Юлій Федорович забирав у виконавців старі інструменти свого виробництва на вдосконалення, натомість вони отримували нові, кращі. Це було для нього питанням честі, а не заробітку, тому грошей за це він не брав.

Вже на схилі літ, коли у Юлія Федоровича зібралась ціла колекція авторитетних думок та експертних висновків, він офіційно запатентував свій винахід — "Систему замкненої ударної хвилі" і його похідну — удосконалену сучасну кобзу.

Останнє відкриття Юлія Збандута було найгіршим — ні в Черкасах, ні, власне, в Україні ніхто не подбав, щоб кобза стала справді народною. Про майстра зараз нагадують до 40 кобз, виготовлених його руками. Ще один інструмент назавжди лишився у Черкасах — його Юлій Збандут не встиг доробити...

Підготував: Сніжана ЛИСЕНКО
Джерело: [Прес-Центр](#)

© 2005-2014р. Усі права на опубліковані матеріали належать громадсько-політичному виданню "Прес-Центр" Передрук виключно за умов зазначення джерела. Відповідальність за зміст публікації несе її автор, відповідальність за зміст рекламних матеріалів несе рекламодавець.

bigmir)net	2345	1349
	2 459	1 535
	1 410	